

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Letnik III.

Celovec, v sredo 27. X. 1948

Štev. 77 (170)

Z našo borbo izpolnjujemo voljo naših nesmrtnih junakov

Antifašistično prebivalstvo iz Sveč in sosednih krajev slovenskega Roža se je preteklo nedeljo, dne 24. oktobra poklonilo svojim nesmrtnim junakom: odkrilo je spomenik enajstim partizanskim borcem, ki so dali svoja mlada življenja v borbi proti krvavemu fašizmu, za svobodo in enakopravnost slovenskega naroda na Koroškem in vseh zatiranih in osvobodilnih narodov sploh, za pravičen in trajen mir, za bratstvo in enakopravnost med narodi, in ki leže pokopani na pokopališču v Svečah. Med njimi je šest domačinov: Matija Verdnik — Tomaž, ki je prvi prinesel misel narodno osvobodilne borbe v slovenski Rož in tam organiziral Osvobodilno fronto, ter Aleksander in Ivan Čero, Einspieler, Križnar in Švarc. Vsi ti tovariši so padli v okolici Sveč v letih 1942 — 1945. Poleg teh domačinov pa je tam pokopanih še pet neznanih tovarišev — partizanskih borcev, ki so prav tako dali svoja življenja za svobodo človeštva.

Za uvod v svečanost, ki se je pričela sredi vasi na prostoru, ki je bil slavnostno okrašen s slovensko trobojnico s pe-

terokrako zvezdo ter z zastavami nove Jugoslavije, Sovjetske zveze, Velike Britanije, ZDA, Francije in Avstrije, so združeni pevski zbori iz Roža zapeli pesem »Svobodna Slovenija«. Nato je tov. Blaž Singer v imenu občinskega odbora OF Sveče pozdravil vse navzoče, predvsem pa visoke goste, kakor zastopstvo političnega predstavništva FLRJ na Dunaju, zastopstvo repatriacijske komisije FLRJ v Celovcu, nadalje zastopnike Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Koroško, Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške, Zveze mladine za Slovensko Koroško, zastopnike Komunistične partije Avstrije ter delegacije vseh množičnih in narodnih organizacij koroških Slovencev.

V svojem nagovoru je med drugim dejal: »Ob današnji proslavi se poleg tukaj pokopanih klanjamo spominu vseh onih, ki so padli v protifašistični narodno osvobodilni vojni za trajen mir, svobodo, bratstvo in enakopravnost narodov. Prepričani smo, da so edino te pridobitve narodno osvobodilne vojne jamstvo za svetovni mir in sožitje med narodi.«

Naši nesmrtni junaki niso padli za papirnate manjšinske pravice

Nato je v imenu Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Koroško spregovoril predsednik dr. France Petek, ki se je v globoki hvaležnosti spomnil junaških naporov naših partizanov v narodno osvobodilni borbi in dejal, da bomo za dosego visokega cilja, za katerega so dali svoja mlada življenja, zastavili brezpogojno vse svoje sile. Ko je hitlerjevski fašizem zasedel Jugoslavijo, da bi iztrebil slovenski narod, je pozvala Komunistična partija Jugoslavije napredno delovno ljudstvo na oborožen odpor, organizirala je Osvobodilno fronto in partizanske edinice. Poziv KP Jugoslavije je našel močan odmev tudi pri nas koroških Slovencih, ki so se vključili v narodno osvobodilno borbo in v tej borbi doprinesli ogromne žrtve, o katerih pričajo partizanski grobovi širom Slovenske Koroške.

Kljub temu pa nam danes še vedno odrekajo s krvjo pridobljeno pravico do popolne svobode in priključitve k FLR Jugoslaviji. Avstrijski krogi se sklicujejo na plebiscit iz leta 1920. Koroški Slovenci tega krivičnega plebiscita nikdar nismo priznali. Avstrija, ki se je leta 1938, vrgla v naročje Hitlerja ter prepustila drugim, da so jo osvobodili, nima pravice do koroških Slovencev, ki so se z orožjem v roki osvobodili izpod fašističnega jarma. V borbi za dokončno osvoboditev pa nismo sami. Podpira nas mogočna Sovjetska zveza, zaščitnica malih in zatiranih narodov, ki se temu načelu ni in tudi ne bo nikoli odrekla.

S svojo borbo so partizani pokazali vsemu svetu, da je pravica na naši strani

Sledil je govor sekretarja Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške tov. Andreja Haderlapa, ki je med drugim dejal: »Odkrili bomo spomenik neustrašljivim borcem proti fašizmu, ki so dali svoja življenja za svobodo vseh zatiranih ljudi. S svojo žrtvijo so si postavili nesmrtni

spomenik, spomenik prelite krvi, ki je nerazrušljiv in bo stal večno pred nami.

Tem junakom — borcem postavljamo danes skromni nagrobni kamen, ki naj bo v vzpodbudo nam vsem, ki se še vedno borimo za osvoboditev, da se bomo zavedali veličine našega skupnega osvobodil-

nega boja, hkrati pa naj bo opomin rodu, ki pride za nami in ki tega strašnega boja ni doživel.

Vsi ti junaki — borci za svobodo so šli v gozdove s ponosom, s pesmijo in stisnjeno pestjo. S svojo borbo so pokazali vsemu svetu, da je pravica na naši strani in da delajo nad nami nepopravljiv zločin vsi tisti, ki nam danes skušajo to pravico odrekat. Mi smo vsa ta leta hodili po poti, ki so nam jo kazali ti junaki in

Z orožjem v roki smo razveljavili lažni plebiscit iz leta 1920

Vse to pa ni moglo omajati pravične borbe koroških Slovencev. Nasprotno, še bolj jih je utrdilo. Naši zatiralci očitno pozabljajo, da se je slovenski narod postavil v bran najhujšemu sovražniku človeštva — krvavemu nacizmu. Pozabljajo, da je narod, ki mu je bila namenjena smrt, dvignil svojo trdo pest in udaril. Pozabljajo, da nam je to pot borbe kazala velika Sovjetska zveza in Oktobrska revolucija.

Slovenski partizani smo se borili ramo ob ramo z rdečearmejci in z zapadnimi vojaki za uničenje do zob oboroženega fašizma in smo ponosni na to, da smo doprinesli svoj delež k zmagi nad fašizmom.

V naši partizanski borbi pa smo se borili še za več. Z orožjem v roki smo razveljavili lažni plebiscit iz leta 1920. In kri, ki so jo prelili naši najdražji tovariši, zahteva pravično rešitev koroškega vprašanja. Kot izvrševalci oporoke padlih tovarišev zato kličemo iz tega mesta vsemu demokratičnemu svetu: Hočemo živeti svobodni! Hočemo biti združeni z vsem slovenskim narodom.

Nosimo visoko zastavo svobode, kajti to je bila volja naših padlih sinov in hčera!

»Ob koncu kličem vsemu naprednemu ljudstvu Slovenske Koroške: Nosimo visoko zastavo svobode, kajti to je bila volja naših padlih sinov in hčera!«

Pevski zbori so zapeli pesmi »O večerni uri« in »Pesem o svobodi«, nato pa se je občinstvo v sprevedu podalo na pokopališče, kjer je postavljen spomenik. Tovariši Ojci je ob odkritju spomenika med drugim dejal:

»Odkrivamo spomenik padlim junakom, ki so dali svoja življenja, da bi mi živeli. Domači župnik nam je obljubil, da bo prisostvoval tej slavnosti, vendar ga tukaj pogrešamo. Verjetno je to preprečil celovški ordinariat, ki je že čestokrat pokazal svoje sovražno stališče napram koroškim Slovencem.

Odkrivam ta spomenik in ga predam vsemu slovenskemu narodu, da ga bo čuval na veke.«

Nato so posamezna zastopstva položila ob grobu 11 padlih partizanov vence in počastila njihov spomin. Zastopnik Političnega predstavništva FLRJ tov. Kreft je ob tej priložnosti dejal:

»Žrtve, katerih se danes spominjamo, niso samo koroških Slovencev in vseh jugoslovanskih narodov, temveč so zado-

Osvobodilna fronta je pod vodstvom KP reševala vprašanje likvidacije dolgotrajnega nasilja nad deli slovenskega naroda na Primorskem, Goriškem in Koroškem brez šovinizma, v skladu z načeli nacionalne enakopravnosti in pravice narodov do samoodločbe.

bomo to pot nadaljevali do končne zmage, do osvoboditve, pa naj se v bodoče imperialisti, avstrijska in domača reakcija še tako trudi, da bi nas odvrnili od te poti. Z vso svojo lažno propagando niso uspeli, da bi omajali borbenega duha koroških Slovencev. Zato so se poslužili terorja in represalij nad slovenskim ljudstvom, misleč da bodo z množičnimi hišnimi preiskavami in zapori, z gospodarskim zatiranjem ali pa s puškinimi kopiti strli voljo ljudstva Slovenske Koroške.

Borili smo se pod slovensko zastavo s peterokrako zvezdo in pod vodstvom maršala Tita. Pod tem vodstvom in pod to zastavo so padali naši partizani. V mislih na tov. Tita in na našo zastavo so dajali svoja življenja tudi naši izseljenci, KZ-larji in zaporniki. Tudi njim velja danes naš spomin.

Slovenski partizani pa so se borili pod geslom, ki jim je dajalo največjo moč v njihovi borbi, pod geslom: »Smrt fašizmu — svoboda narodu!« Temu bojnemu klicu bomo tudi mi ostali zvesti in se mu ne bomo odrekli nikdar. Posebno danes se moramo tega zavedati, ko nimamo več opravka samo z ostanki starih nacističnih organizacij, temveč z oblikami novega fašizma. Z našo dosledno protifašistično borbo doprinasamo tudi koroški Slovenci svoj delež v borbi za osvoboditev delovnega ljudstva, za pravičen mir in za mednarodno razumevanje v svetu.

Po enominutnem molku v počastitev spomina padlih junakov se je tov. Andrej Haderlap zahvalil v imenu Zveze bivših partizanov Slovenske Koroške vsem, ki so prispevali pri pripravih za postavitev tega spomenika. Nato pa je dejal:

žile vse svobodoljubno človeštvo. Za svobodo svojega in vseh zatiranih narodov so tudi ti slovenski partizanski borci žrtvovali najdražje — svoje življenje. Padli so v borbi zavedajoč se, da se bore za pravično stvar. Pridružili so se vsem svobodoljubnim narodom in skupno z jugoslovanskimi narodi pod vodstvom maršala Tita zadajali fašizmu hude udarce in po svojih močeh doprinesli h končni zmagi. V tej gigantski borbi je na ozemlju, kjer žive jugoslovanski narodi, padlo 1.700.000 naših bratov, nešteti od teh počivajo na zemlji Slovenske Koroške. Oni zahtevajo od nas, da ne dopustimo, da bi nasilje znova zavladalo nad pravico.

Zato se bomo spominu padlih najlepše oddolžili, če nadaljujemo borbo za to, za kar so dali svoja življenja. So na delu sile, ki bi v svojih sebičnih namenih hotele znova pahniti narode v strašno krvoprelitja nove vojne. Zato je dolžnost nas vseh, da razkrinkujemo vse vojne hujšake in sovražnike mednarodne solidarnosti.

Z žalostinko »Žrtvam« in pesmijo »Oj Doberdob« je bila svečanost zaključena.

Protijugoslovanska gonja je podpora imperializmu

V Ljubljani je pred nekaj dnevi zasedal plenum Glavnega odbora Osvobodilne fronte Slovenije, na katerem je imel član sekretariata Izvršnega odbora OF Boris Kraigher politični referat. V referatu je omenil V. kongres KP Jugoslavije in dejal, da so organizacije OF pravilno razumele nujnost V. kongresa, kar so dokazale z izredno povečano aktivnostjo, z močnim tekmovalnim poletom, ki so ga vnesle v najširše ljudske množice in s tem, da so po kongresu z največjim interesom prešle k delu za spoznavanje najširših množic z diskusijo kongresa in zlasti z novo sprejetim programom KPJ. Ko je omenil resolucijo Informbiroja proti KPJ in klevetniško gonjo, ki se je v zvezi s tem sprožila proti jugoslovanskim narodom in njihovemu vodstvu, je ugotovil, da najširše množice odločno stojijo na strani KPJ, sklepov V. kongresa in z ogorčenjem odbijajo vse krivične obtožbe. Nato je citiral zadnji ostanek programa KP Jugoslavije, ki pravi, da KPJ poziva vse množične ljudske organizacije, naj sprejmejo ta program za svojega in zastavijo vse svoje sile za njegovo popolno uresničanje in poudaril, da organizacije niso sprejele v celoti samo programa, temveč brez vsake izjeme tudi vse ostale sklepe kongresa, ki se ne tičejo izključno samo partijskih organizacij. Odkar pa je resolucija Informbiroja proti vodstvu KPJ sprožila plaz klevetniške gonje proti Jugoslaviji, so se organizacije OF resno zainteresirale za to vprašanje in soglasno obsojale to gonjo in neutemeljene obtožbe in še utrdele enotnost svojih vrst pod vodstvom KPJ in njenega Centralnega komiteja z maršalom Titom na čelu. Poudaril je, da ta gonja zadeva vprašanja boja OF v Trstu, Gorici in na Koroškem in dejal:

»OF je v preteklosti mobilizirala v boju za »Zedinjenje slovenskega naroda« v Trstu, Gorici in na Koroškem tako rekoč vse slovensko ljudstvo. V tem boju je uspela ustvariti najtrdnjšo enotnost slovenskega ljudstva pod vodstvom KP in v dosledni, trdi, žilavi, najneposrednejši borbi proti anglo-ameriški imperializmu. Uspelo je dalje, na tej liniji močno utrditi zlasti v Trstu italijansko-slovansko bratstvo, na Goriškem in na Koroškem pa povežati slovensko nacionalno gibanje z demokratičnimi silami Italije oziroma Avstrije in ustvariti trdno sodelovanje z italijanskimi in avstrijskimi komunisti.

Prvi in doslej edini konkretni rezultat omenjene klevetniške gonje proti novi Jugoslaviji je ta, da je vsa ta enotna protimperialistična fronta za našimi mejami močno omajana. Kot je resolucija Informbiroja in sledečo klevetniško gonjo pri nas povzela samo reakcija, je ta tista, ki edina pozdravlja to akcijo za našimi mejami in tako uspeva v svojem cilju, da začrta jasno mejo med demokratičnim in imperialističnim taborom. Ko iniciatorji te gonje trde, da gre Jugoslavija v naročje imperializma, vidimo, da kot je to navadna kleveta za Titovo Jugoslavijo, vendar na drugi strani pokrajine za našimi mejami dejansko postajajo resnične žrtve imperializma.

Do tega dejstva OF ne more biti ravnodušna. To dejstvo vodi k nevarnosti razbijanja enotnosti OF v Trstu in na Koroškem in enotnosti demokratične fronte goriških Slovencev. To dejstvo vodi k krepitvi nacionalističnih tendenc med italijanskim proletariatom Trsta in Goriške ter med avstrijskim proletariatom na Koroškem. To dejstvo zavaja italijanske in avstrijske komuniste, ki so v pogledu slovenskega nacionalnega vprašanja bili vedno v bistvu na repu »svoje buržoazije« in naslednji njenemu nacionalizmu, da danes pod plaščem resolucije Informbiroja in obtožbe o »nacionalizmu vodečih komunistov Jugoslavije« dopustijo, da se do najvišje mere razvije nacionalizem v vrstah italijanskega in avstrijskega proletariata. Reakcija v tem pogledu že slavi svojo zmago, ko se pripravlja na volitve v Trstu. Na te volitve se pripravljajo, ker hočejo izkoristiti zmedo v demokratičnem taboru za izzivanje nacional-šovinizma, da bi tako na teh terenih ustvarili ponovno izhodiščne baze za razvoj novega fašizma. Poznano je, da je ravno na osnovi razširjenega buržoaznega nacionalizma uspel Hitler ustvariti na Koroškem najmočnejšo nacistično postojanko za Avstrijo in Mussolini v Trstu eno od svojih najvažnejših zibelk fašizma v Italiji.

Kot vidimo, je ta gonja neposredna življenjska nevarnost za Slovence preko naših meja. V kolikor bodo avstrijski in italijanski komunisti nadaljevali s klevetanjem Jugoslavije, bodo s tem direktno podpirali sile imperializma na teh teritorijih in slabili odporno silo teh delov slovenskega naroda. Da to preprečimo, je naša naloga, da konkretno pomagamo slovenskemu ljudstvu teh teritorijev, da bo čim uspešnejše kljubovalo temu dvojnemu ognju pod najtežjimi pogoji imperializma, da bo v tej zmedbi ostalo zvesto načelom borbe proti imperializmu in iskalo vseh možnosti, da pomaga italijanskemu oz. avstrijskemu proletariatu, da se reši zavajanja v buržoazni nacionalizem in naslednja protijugoslovanska gonja. Polnoma jasno je, da predstavljajo danes organizacije OF na teh teritorijih močnejše in doslednejše pozicije demokratičnega tabora proti imperializmu kakor

Osvobodilna borba koroških Slovencev je borba proti imperializmu

Plenum Glavnega odbora Osvobodilne fronte Slovenije je sprejel resolucijo, v kateri odklanja in obsoja klevete proti KP Jugoslavije in njenemu vodstvu in izraža popolno zaupanje in neomajno vdanost članstva Osvobodilne fronte Centralnemu komiteju KPJ z maršalom Titom na čelu. V resoluciji je med drugim rečeno:

»Sam nastanek in vse dosedanje delovanje Osvobodilne fronte Slovenije daje nešteto dokazov, kako krivični in neutemeljeni so očitki proti politiki Komunistične partije Jugoslavije. Nobene klevete ne morejo ovreči dejstva, da je Osvobo-

damkajšnji italijanski ozir. avstrijski komunisti, ki objektivno podpirajo pozicije imperializma na teh terenih in se proti OF poslužujejo že terorističnih metod. Če drugega ne, bi morala ta dejstva avstrij. in italijanskim komunistom odpreti oči in jih privedi do tega, da bi začeli razmišljati nad smislom klevetniške protijugoslovanske gonje.

V zvezi s temi dejstvi za našimi mejami je še posebna naloga organizacij OF, da pomagajo k uspešnemu razvoju OF v Sloveniji, zlasti na Primorskem in ob meji, da bodo te organizacije privlačna sila za Slovence izven naših meja. Ne smemo dopustiti, da bi se organizacije OF za mejami en sam trenutek počutile osamljene, brez konkretne pomoči s strani jugoslovanskih organizacij OF. V razkrinkavanju klevetniške protijugoslovanske gonje jim morajo zato naše organizacije nuditi stalno pomoč in oporo.

dilno fronto ustvarila Komunistična partija, da je imela Komunistična partija od vsega začetka med ostalimi patriotskimi skupinami, ki so se pridružile v borbi proti fašizmu, nesporno in vidno vodilno mesto. Nihče ne more ovreči dejstva, da se je ravno zaradi te vloge Komunistične partije Osvobodilna fronta v procesu osvobodilne borbe in povojne graditve razvila do tako visoke stopnje organizacijske in ideološke enotnosti.

Prav tako ne klevete, ne krivične obsojbe ne morejo ovreči dejstva, da je vse politično delo Komunistične partije od

Spet nova neofašistična organizacija na delu

Iz Düsseldorfa poročajo, da se v zapadni Nemčiji pojavlja neofašistično »ljudsko socialistično gibanje«. To gibanje je razširilo letake, v katerih razvija izrecno nacistični program. Glavna točka tega programa pa je priključitev Avstrije k nemeravani nacistični Nemčiji. »Ljudski socialisti« trdijo, da so njihove organizacije razširjene tudi v Avstriji.

K temu poročilu ugotavlja »Oesterreichische Zeitung«: Da obstajajo med ilegalnimi avstrijskimi neonacisti in fašističnimi podtalnimi gibanji v Nemčiji — po večini pod zaščito zapadnih zasedbenih sil — tesni in dobro organizirani odnosi, je z nedvomno jasnostjo razkril predvsem proces proti Součeku in njegovim neofašističnim pajdašem v Gradcu. Trditev fašističnih »ljudskih socialistov« v biconiji, da imajo svoje podružnice tudi v Avstriji, zato nikakor ni neverjetna. Novo je le dejstvo, da so ti elementi že tako predzri, da se odkrito hvalijo s takšnimi ilegalnimi zvezami. Zato je napram takšnim

spletkam potrebna tem večja budnost vseh demokratičnih sil v Avstriji.

To dejstvo znova potrjuje, da fašistična miselnost še zdaleka ni izkoreninjena niti v Avstriji niti v Nemčiji, kjer imajo vsled protiljudske politike vladnih krogov

Ves napredni svet pozdravlja predloge SZ

Pariz. Sovjetski predlogi so napravili na široko javnost globok vtis predvsem zaradi tega, ker jih je Sovjetska zveza stavila ravno v času najhujše hujšakaške gonje za oboroževanje v zapadnih državah, ki jo spremlja vojna propaganda.

Na naslov sovjetske delegacije v Parizu prihaja tisoče pisem iz vseh dežel sveta — iz Španije, Nemčije, Anglije, Italije, Združenih držav Amerike, Avstralije in drugih dežel —, v katerih izražajo vsi sloji prebivalstva le eno željo: za vsako ceno odvrgniti od človeštva nevarnost nove vojne. V vsakem pismu je izražena Sov-

časov težke ilegale do danes prežeto z duhom zvestobe do prve socialistične države, Sovjetske zveze.

Zasluga KP je nadalje, da so bile v osvobodilni borbi likvidirane vse oblike meščanskega nacionalizma. Osvobodilna fronta je pod vodstvom KP reševala tudi vprašanje likvidacije dolgoletnega nasilja nad deli slovenskega naroda na Primorskem, Goriškem in Koroškem brez šovinizma, v skladu z načeli nacionalne enakopravnosti in pravice narodov do samoodločbe ter tako, da je nudila maksimalno podporo demokratičnemu gibanju v teh deželah. Osvobodilni borbi primorskega in koroškega ljudstva je prav Komunistična partija dala jasen protimperialističen karakter, katerega so vedno priznavali tej borbi tudi predstavniki Sovjetske zveze, ki so jo podpirali na mednarodnih konferencah kot pravično in demokratično. Zato z ogorčenjem obsojamo početje Vidaličevih razbijačev demokratične enotnosti v Trstu in postopek Komunistične partije Avstrije proti slovenskim komunistom na Koroškem. Poudarjamo, da tega početja, katerega koristi žanjejo zapadni imperialisti in italijanske oziroma avstrijske fašistične klike, nikakor ni mogoče spravljati v sklad z načeli marksizma-leninizma. Protestiramo proti taki »kritiki« in takim »korekturam« politične linije KPJ, kakršne danes uprizarjajo v Trstu in na Koroškem tisti, ki se sklicujejo na Informbiro.

Ob koncu izraža plenum Centralnemu komiteju in posebno tovarišu Titu globoko hvaležnost, da je prevzel nase odgovorno dolžnost, da dokaže resnico o Jugoslaviji, in prepričanje, da bodo jugoslovanski narodi častno izpolnili tudi to zgodovinsko nalogo.

bivši nacisti in neonacistični elementi v svojem delovanju proste roke. Zato bo čas, da bodo ti politiki spremenili svojo pot in po zgledu ljudskodemokratičnih držav obračunali z ostanki fašizma, kajti v nasprotnem slučaju bo delovno ljudstvo, ki ne bo dopustilo, da bi se še kdaj pojavil fašistični režim, vzelo usodo v svoje roke in zagotovilo mir in demokracijo.

Vedno več protestov proti vojni politiki v Angliji

London. (TASS). Delegati štirinajstihdesetih sindikalnih organizacij in konzumov so pozvali v svoji resoluciji vlado, da sprejme sovjetske predloge o omejitvi oboroževanja in prepovedi atomskega orožja. Nadalje so zahtevali, da vlada takoj prične pogajanja s Sovjetsko zvezo glede razširitve britansko-sovjetskih trgovinskih odnosov.

Sindikalni svet v Glasgow-u je sprejel resolucijo, v kateri opozarja vlado, da spremeni svojo zunanjo politiko in se zavzame za prepoved atomskega orožja. Kot pozitivne ukrepe za vzdrževanje miru predlaga v resoluciji prepoved vseh sredstev za množično uničevanje in uvedbo učinkovite kontrole nad uporabo atomske energije.

Na nekem zborovanju društva za britansko-sovjetsko prijateljsko sodelovanje v južnem Londonu so ostro kritizirali britansko zunanjo politiko in izjavili, da nadaljevanje te politike more privedi edino do nove svetovne katastrofe.

V svoji resoluciji pozivajo vlado, da nemudoma sprejme sovjetske predloge o omejitvi oboroževanja in prepovedi atomskega orožja in da v Svetu zunanjih ministrov prične pogajanja glede berlinskega vprašanja. V resoluciji zahtevajo tudi razširitev trgovinskih odnosov s Sovjetsko zvezo.

Oblasti provocirajo - nacisti pa skrunijo

Odkritje spomenika partizanskim junakom, ki je bilo v nedeljo v Svečah, je seveda bodlo v oči neofašistični BHS in njegove izzivače.

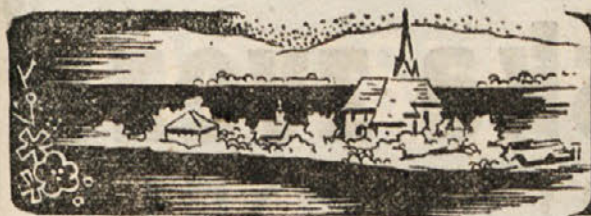
Da bi ponovno dokazali svojo vzgojo v nacističnih solah in dali izraza nekulturi, so se poslužili gnusnega zločinskega dejanja. Na predvečer odkritja so poškodovali spomenik in odstranili vanj vklesani simbol Triglav s peterokrako zvezdo in črke OF. Prostor okoli spomenika pa so posejali s parolami nacističnega gauleiterja Rainerja. Vse to zločinsko dejanje, ki ga obsoja ves kulturni in civilizirani svet, je brez dvoma tudi posledica hujšakaških govorov, prireditvev in demonstracij koroških in avstrijskih politikov.

Značilno je tudi, da se je na odkritje pripeljala dva natrpna kamiona orožnikov, oboroženih s puškami, da bi zastrašili slovensko prebivalstvo. V času nacističnega sta Rainer in Kaibitsch pošiljali kazenske ekspedicije policije v slovenske kraje, čim so se kje pojavili slovenski partizani. Po zločinu je na sličen način poslal varnostni direktor Stösser svoje oborožene hlapce na proslavo obletnice slovenskih izselencev, da so s terorističnimi sredstvi razbijali mirni potek prireditve. Zdaj pa je ponovno poslal svoje orožnike v Sveče, da bi tam z orožjem zastrašili slovenske antifašiste.

Slovensko ljudstvo na Koroškem najostreje protestira proti takšnemu terorju

in provociranju ter ogorčeno in najodločeneje odklanja množično provokacijo varnostnih organov, v katerih vrstah je še mnogo bivših nacistov, SS-ovcev in pripadnikov drugih nacističnih formacij ter inozemskih fašistov, kar se je ob tej priliki izkazalo. Navedli bi tukaj samo en primer. Svečanost odkrivanja spomenika v Svečah je »nadziral« uradnik kriminalne policije Goršek, ki je ob kapitulaciji fašistične Nemčije pobegnil iz Jugoslavije na Koroško. Med narodno osvobodilno borbo jugoslov. narodov je sodeloval s fašističnimi okupatorji in zakrivil tako velike zločine, da ga jugoslovanske oblasti vodijo na listi vojnih zločincev. To dejstvo nikakor ni motilo avstrijskih oblasti, da so ga sprejele v svoje vrste in da ga danes pošiljajo, da izziva slovensko ljudstvo na Koroškem. Očividno se jim zdi najbolj primeren za to, saj se je tega posla v zadostni meri naučil, ko je prodajal svoj lastni narod fašističnim okupatorjem in pobijal lastne brate. Vsemu hujškanju, izzivanju in strahovanju na vključ pa stoji v Svečah v slovenski Rožni dolini dostojen spomenik, ki ga je slovensko ljudstvo v globoki hvaležnosti postavilo svojim najboljšim sinovom slovenskim partizanom.

Ta spomenik bo opozarjal svetovno javnost, da hoče biti ljudstvo Slovenske Koroške združeno s svojim matičnim narodom v novi Titovi Jugoslaviji.

Po naši zemlji

Ne prosjačimo več za naše pravice

Pred kratkim se je zbrala mladina iz Kaple ob Dravi in okolice na svojem sestanku, kjer so mladinci in mladinke razpravljali o vseh vprašanih, ki so predvsem važna za mladino. Med drugim so govorili tudi o današnjih šolah v Avstriji, v katerih naši mladinci ni dana možnost, da bi se vzgajala v svoji materinščini — slovenskem jeziku in v narodnem duhu. Mladinci so ugotovili, da so današnje avstrijske šole še vedno pomemčevalnice slovenske mladine. V teh šolah poučuje še veliko število bivših nacistov in inozemskih hlapcev fašizma, ki so pobegnili iz svoje domovine, ker so se zbalj pravice sodbje ljudstva. Mladina je na svojem sestanku tudi ugotovila, da poučne ure, ki so namenjene za pouk slovenščine, nikakor ne zadostujejo, to še tem manj, ker Slovencem sovražno usmerjeni učitelji na vse načine sabotirajo že tako nezadostni pouk v slovenskem jeziku. Ob koncu so mladinci in mladinke ugotovili, da je edina možnost zadostiti našim upravičenim zahtevam, dati koroškim Slovencem slovenske osnovne in srednje šole. Zato je mladina, ki je bila zbrana na sestanku, poslala zveznemu ministrstvu za pouk na Dunaju pismo, v katerem protestira proti odrekanju in kratenju najosnovnejših pravic ter odločno zahteva, da se končno ugodimo našim zahtevam po slovenskih šolah. V tem svojem pismu, ki so ga podpisali vsi mladinci in mladinke, ki so bili zbrani na sestanku, pravi mladina iz Kaple ob Dravi in okolice:

Slovenska mladina iz Kaple in okolice ponovno odločno zahteva srednje šole v slovenskem jeziku, to je slovensko gimnazijo in učiteljske v Celovcu. Nedemokratična politika narodnega zatiranja in nasilnega pomemčevanja je nam doslej vedno odrekala pravico do teh šol.

V času barbarskega nasilja so nam nacisti iztrebili inteligenco, uničili so vso sloven. literaturo in nam končno prepovedali slovensko govorico. Temu nasilju

OBJAVA

Hranilnica in posojilnica za Št. Janž in okolico, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, priredi v nedeljo, dne 31. oktobra 1948 ob 9.30 uri v zadrugi pisarni pri Tišlarju v Št. Janžu v Rožu svoj

redni letni občni zbor

z običajnim dnevnim redom.

Vsi člani so vabljeni, da se obnega zbora zanesljivo udeležijo.

NAČELSTVO

in zatiranju smo se koroški Slovenci uprli z orožjem v roki in se na strani zaveznikov borili za naš narod, za naše pravice in za resnično svobodo.

Danes ne prosjačimo več za te naše pravice, temveč jih samo še zahtevamo. V tako zvani »demokratični« Avstriji, kjer različni predstavniki najvišjih oblasti vedno spet vpijejo v svet, da uživamo vse pravice, očitno pozabljajo, da vidi svet ravno nasprotna dejstva, da mora naša

Kotmara ves

Počasi nas bo zalezla zima, po grebenih naših Karavank je že zapadel prvi sneg. Naše poljedelske pridelke smo spravili pod streho. Krme za živino bo zadostovalo, samo žita za kruh bo po nekaterih krajih primanjkovalo, ker jim je poleti uničila slana rž ravno ob času, ko je cvečela.

Tudi s krompirjem je bilo bolj slabo, ker je bilo toliko dežja, nismo ga pridelali toliko kot smo pričakovali. Torej bomo morali na bolj reven način preživeti zimo, ki se nam bliža.

Pa tudi ženijo se v naši fari. Dne 17. t. m. sta si pred oltarjem obljubila zvestobo Janez Adlasnik, pd. Dravc na Vesavi, in nevesta Johana Krušic, Motijeva na Vesavi; poročno mašo, ki je bila v podružnici Šmarjeti, je bral domači g. župnik Repnik, pri maši pa je pel moški pevski zbor. Nato so se svatje podali na nevestin dom in tam obhajali ženitovanje po stari navadi do ranega jutra.

Teden pozneje pa je bila že spet poroka in sicer se je Foltej Lajčaher, pd. Masovnjak v Trapesinjah, naveličal samskega stanu in si je izbral nevesto Erno Struger, Malihevo na Ročici; tudi to ženitovanje smo praznovali v veselem razpoloženju na ženinovem domu.

Vsem novoporočencem želimo obilo sreče in zadovoljstva.

Dodali bi še nekaj o »vzornem« krščanskem nauku v naši šoli. Nihče ne more zatajiti, da je naša občina slovenska občina in tako bi tudi pričakovali, da bi v naši šoli poučevali v slovenskem jeziku tudi krščanske nauk. Temu pa ni tako, kajti škofijskemu ordinariatu se še do danes ni zdelo vredno, da bi poskrbel za slovenske katekizme. Zato vsiljujejo slovenski mladini nemške knjige in nemški pouk, kar je očitno velika in nepopravljiva krivica.

Vendar se mi ne čudimo več, da se cerkvene oblasti uvrščajo med najhujše sovražnike našega ljudstva, kajti imeli smo že nešteto primerov, ko smo se lah-

mladina, če hoče obiskovati slovenske šole, iti v Jugoslavijo.

Ostro obsojamo odrekanje te najosnovnejše pravice naši mladini, ki je s težkimi žrtvami v borbi proti fašizmu dokazala, da se zaveda svojih dolžnosti ohraniti slovenski življenj na Koroškem.

Protestiramo proti zavlačevanju in odklanjanju vsako barantanje z našimi pravicami do slovenskih šol.

ko prepričali o nenaklonjenosti celovškega škofijskega ordinariata do koroških Slovencev. Kam bo privedla taka politika cerkvenih oblasti, bo pokazala bodočnost, kajti mi koroški Slovenci nikakor ne bomo dopustili, da bi nas zatirali in raznarodovali tudi z verske strani. Vedno in povsod bomo znali braniti svoje pravice, pa čeprav jih nam odrekajo najvišje cerkvene oblasti v deželi.

Radiše

Naše gorsko prebivalstvo je v pravem pomenu besede brezpravno in izpostavljeno vsem očitnim in zahrbtnim šikanam oblasti. Ne samo, da nas gorske kmete pritiskajo z nasilnimi predpisi oddaje in hočejo imeti od nas še več kot predpišejo, našo oddaljenost od prometa izrabijo celo za to, da nas nazivajo gospodarske saboterje.

Mikl Martinu so predpisali za letos, da mora oddati 180 kg mesa, od katerih je oddal že 30 kg. Zdaj so ga pozvali, da mora takoj oddati svojega vola. Tovariš Mikl je sam interveniral pri okrajnem glavarstvu in prosil, da bi mu ta predpis podaljšali za 1 do 2 meseca, ko bo imel opravljeno vse delo, potem bi takoj oddal svojega vola. To je predlagal tudi sekretariat Kmečke zveze za Slovensko Koroško. Obe intervenciji pa je glavarstvo kategorično odklonilo in se drznilo trditi, da mi Radišani vsi skupaj nič ne oddajamo.

Razumemo, da mora delavec živeti in dobiti dovolj hrane. Naš kmet pa še nikoli ni bil tisti, ki ne bi prodal, če je kaj imel, kajti on mora skrbeti, da vnovči vse, kar le more. Kjer pa nič ni, tam pa še Wendenig pravico zgubi. In tako je pri nas. Nič nam še niso dali, da bi bilo našemu težkemu kmetovanju v pomoč. Namesto, da bi pomagali podvigu našega gospodarstva, da bi dobili mi z zgraditvijo ceste stik s svetom, da bi lažje spravili svoje pridelke na trg in svoje potrebščine v naše hribe, da bi nam končno dali dovolj bencina za pogon naših motorjev, da bi dobili na Radišah električno razsvetlavo,

so razsipali s tisoči šilingi za 10. oktober ter tudi niso štedili z bencinom, samo da bi med delovnim ljudstvom oživel mržnjo in sovraštvo do nas koroških Slovencev.

To je bilo in je njihovo delo in njihova skrb. Medtem se pa klati na tisoče nacističnih zločincev okoli brez produktivnega dela in krade delavstvu živež, ki ga naš kmet pridelal s krvavimi žulji. Po nas udari oblast ob vsakem koraku, te elemente pa ščiti. Noče pa tudi videti onih »herenpavrov«, ki namesto živine redijo konje in pustijo, da se po pašnikih pase divjačina.

Tako ne gre več dalje. Če oblast noče in nima namena preprečiti takšnim elementom delovanje, potem tudi nima pravice, da šikanira in izkorišča našega kmeta. Če je bila v minulih časih združitev kmeta tista sila, ki je strmoglavila grofe, potem je danes za nas nujna kmečka enotnost in združenost z delavstvom, da se napravi konec temu nesramnemu izkoriščanju.

KAJ SE DOBIMO

Na odrezke živilskih nakaznic 46. delitvene periode dobimo še naslednja živila:

kruh

1000 g kruha dobimo na odrezke 16 E, 18 E, 19 E, 16 Jgd, 18 Jgd, 19 Jgd, 16 K, 116 E, 118 E, 119 E, 116 Jgd, 118 Jgd, 119 Jgd, 116 K, 216 E, 218 E, 219 E, 216 Jgd, 218 Jgd, 219 Jgd, 216 K, 316 E, 318 E, 319 E, 316 Jgd, 318 Jgd, 319 Jgd, 316 K, 409 E, 410 E, 411 E;

bela moka

500 g bele moke dobimo na odrezke 13 K, 14 K, 13 Klk, 113 K, 114 K, 113 Klk, 213 K, 214 K, 213 Klk, 313 K, 314 K, 313 Klk;

750 g bele moke dobimo na odrezke 13 E, 13 Jgd, 13 Klst, 113 E, 113 Jgd, 113 Klst, 213 E, 213 Jgd, 213 Klst, 313 E, 313 Jgd, 313 Klst, 413 E;

800 g bele moke dobimo na odrezke 14 E, 14 Jgd, 114 E, 114 Jgd, 214 E, 214 Jgd, 314 E, 314 Jgd;

mast

100 g masti dobimo na odrezek 25 Klk; 200 g masti dobimo na odrezke 12 E, 24 E, 12 Jgd, 24 Jgd, 12 K;

riž

600 g riža dobimo na odrezke 23 K, 23 Klk, 123 K, 123 Klk, 223 K, 223 Klk, 323 K, 323 Klk;

sladkor

400 g sladkorja dobimo na odrezek 912 M;

700 g sladkorja dobimo na odrezek 501 nakaznic za zaposleno mladino od 14. do 18. leta;

1150 g sladkorja dobimo na odrezke 15 E, 15 Jgd, 15 K, 15 Klk, 15 Klst, 115 E, 115 Jgd, 115 K, 115 Klk, 115 Klst, 215 E, 215 Jgd, 215 K, 215 Klk, 215 Klst, 315 E, 315 Jgd, 315 K, 315 Klk, 315 Klst, 401 E, 401 Jgd, 401 K, 401 Klk, 401 Klst;

stročnice

500 g stročnic dobimo na odrezke 709 S, 719 S, 809 Sst, 825 Sst.

2

FRANCE SLOKAN:

Vemo, kaj se skriva. Med vedami je ena, ki je omogočila človeku, da gleda globoko pod zemljo ter odkriva zaklade. To ni pravljica. V resničnem svetu se go-dijo večji čudeži kakor v pravljicah. To vedo, ki odkriva zaklade tudi po več sto metrov pod zemljo, imenujemo geologijo. Geologi, strokovnjaki, ki se ukvarjajo s to vedo, so odkrili tudi pri nas velikanske zaklade. Ne le odkrili. Tudi ocenili so jih.

Zato vemo, da se pod našimi »skalami« skrivajo še velika ležišča premoga. To se pravi, da bomo odprli še številne pre-mogovnike. Vemo že, kje jih bomo odprli.

Toda imamo tudi mnogo zakladov, ki jih lahko vidiva tudi midva s prostimi, ne strokovnjaškimi očmi. Ali si že kdaj pomislil, da so naši neprecenljivi zakladi tudi reke? Da, v navadni vodi se skriva-jo zakladi. Tudi z njimi si bomo kupili lepšo prihodnost.

Reke nam bodo dale najčudovitejši za-klad, elektriko.

Kaj je električna sila (energija)? To je čudovita sila, ki jo zna človek spreminjati v luč, toploto in v pogonsko silo. Elektri-ka poganja nešteto strojev, ta knjižica bi ne bila dovolj, če bi jih hotela vse naštet.

Z elektriko pridobivamo silno pomemb-no kovino — aluminij, brez elektrike bi aluminija ne imeli, ker bi bilo pridobiva-nje predrago. Z elektriko dandanes tudi topijo železno rudo v električnih pečeh (plavžih), tako da ne potrebujejo več koka-sa kakor v prejšnjih časih, ko se elektrike niso uporabili za to. Zakaj bi pa ne upo-rabljali kokska? Koks je drag. Ni ga tudi mogoče »kuhati« iz vsakega premoga. Do-brega premoga, ki ga potrebujejo koks-sarne ali plinarne, primanjkuje marsikje, pa tudi mi ga nimamo dovolj.

Neki strokovnjak je imenoval elektriko

»deklo za vse«. Zares, z elektriko kurimo, kuhamo, peremo, likamo, pometamo, dvi-gamo tovore (dvigala in žerjavi), se zdra-vimo (zdravniki uporabljajo razne aparate in naprave za zdravljenje nekaterih bo-lezni in s pomočjo elektrike tudi operira-jo), elektrika goni lokomotive in podmor-nice; elektrika nam omogoča, da poslušamo (radio) in gledamo (televizor) v da-ljavo.

Uporabiti je treba le teže padajoče vo-de, kar imenujemo vodno silo, pa dobimo elektriko. Ni dovolj, če izkoriščamo vodno silo le, da nam žene mlinsko kolo. Naše reke morajo vrteti velike vodne turbine, da se bo vodna sila spremenila v elektriko. Da bodo dvignjeni zakladi iz vode.

Toda mogel bi govoriti še o mnogih drugih zakladih; n. pr. o gozdovih; o pre-prosti glini; o močvirju. Da, tudi močvir-je je zaklad. Recimo šota. Močvirja pa tu-di lahko postanejo zaklad: spremenijo se v rodovitna polja ali jezera, ki bodo »na-pajala« elektrarne.

Naš prvi pesnik Valentin Vodnik je pel o naših zakladih pred sto petdesetimi leti. Da našega človeka redijo polja, rude, kupčije. Da nam stvarnica (narava) vse ponudi, le zamuditi ne smeš...

3. Čigavi so zakladi?

Tedaj, pred sto petdesetimi leti, je bilo

na svetu marsikaj drugače. Zakladi so bi-li sicer isti; tudi zakladi se spreminjajo, čeprav tega v kratki dobi ne opazimo. Človek in njegove ureditve se pa spre-minjajo hitreje. Spreminja se človeška družba. Tedaj so imeli tisti, ki bi naj dvi-gnili zemeljske zaklade, še zvezane roke. Ne le roke. V okovih je bil tudi duh. Tedaj pa tudi ni bilo še takšnih rok, ki danda-nes dvigajo zaklade. Tudi roke se spremin-jaajo. Roke niso le — navadne žuljave človeške roke. Roke so tudi stroji. Takš-nih rok, strojev, kakršni delajo zdaj v to-varnah, pa še ni bilo pred sto petdeseti-mi leti. Pravimo, da tedaj še niso bile ta-ko razvite proizvodilne sile.

Človek je delal po večini še z okornim orodjem. Strojev skoraj ni poznal. Zato tudi ni še potreboval toliko tega, kar ime-nujemo zdaj »gorivo«. Premoga še ni upo-rabljaj. Ni še bilo železnice. Para še ni po-ganjala strojev, parnikov, lokomotiv. Člo-vek je tedaj še trpetal pred strelo kot skrivnostno silo. Ni še poznal besede »elektrika« v našem pomenu, čeprav je ta beseda že zelo stara. Najmočnejša delov-na sila je bila konj. Kljub temu ni bilo niti primernih cest za konjski promet. Boljše ceste so začeli tedaj pri nas graditi Fran-cozi po ustanovitvi »ilirskih dežel«.

(Dalje.)

Naprej zastava slave!
Na boj, junaška kri!
Za blagor očetnjave
naj puška govori!

Simon JENKO

Simon Jenko se je rodil 27. oktobra 1835 na Podrečjem pri Mavčičah na Sorškem polju. Ko je bil star tri leta, se je z materjo preselil v Pražo, kjer si je bil oče kupil majhno kmetijo. Leta 1842 je začel hoditi v Smednik v šolo, nato pa je leta 1847 dovršil normalno v Kranju. Jeseni 1847 ga je vzel njegov stric k sebi v Novo mesto, kjer je stopil v gimnazijo. Bil je skoro vedno prvi v razredu, zakaj njegov stric, ki je bil profesor na gimnaziji, je skrbno nadziral njegovo izobrazbo. Leta 1853 je kot sedmošolec prestopil na ljubljansko gimnazijo in jo dovršil leta 1855.

Zgodaj se je že začel razvijati Jenkov pesniški dar. Prve pesmi je zložil kot četrtošolec. Posebno živahno pa se je začel gibati v Ljubljani. Jenkova gimnazijska lirika kaže bolj pesnikovo umsko, kot pa njegovo čustveno naravo. Na eni strani obsega budniško pesem, na drugi pa humoristično in šalljivo popevko. Vmes je tudi dokaj ljubezenskih in satiričnih pesmi.

Jeseni 1855, ko so šli njegovi tovariši na Dunaj, Jenko ni mogel z njimi, ker mu je primanjkovalo sredstev. Zato se je zatekel v celovško bogoslovno. Tu je sodeloval pri pisanem listu »Venec«, ki so ga pisali bogoslovci. Ker pa Jenko ni čutil veselja do duhovskega poklica, je izstopil iz bogoslovja in se obrnil naslednjo jesen (1956) na Dunaj. Začel je študirati staro jezikoslovje, potem zgodovino. Ker mu pa niti eno niti drugo ni ugajalo, je prestopil jeseni leta 1857 k pravoslavju, ki ga je poslušal do leta 1861. Ves ta čas ni mogel dobivati od doma nobene podpore, izhajal pa je z neko štipendijo in s privatnim poučevanjem. Vsled tega pa so trpele njegove študije, posebno ker se ni odtegoval veseli dijaški družbi.

Na Dunaju je dozorel Jenko kot človek in kot pesnik. Slovo od doma, hrepenenje

po domačih krajih in ljudeh, posebno pa notranji boji, so poglobili njegovo čustvovanje in razširili njegov pogled na svet. V grenki šoli odpovedi pa se je izčistil in poglobil njegov značaj. — Na Dunaju je prestopil tudi največjo krizo kot pesnik. V Jenku se je razvila tudi njegova največja moč, globoka ljubezen do narave, da je čutil in živel z naravo in slutil njeno skrivnostno življenje.

Svoje pesmi je objavljali Jenko do leta 1857 v »Novicah«, leta 1858 pa se je oklenil »Slovenskega Glasnika«. Njegove najlepše pesmi in balade so izšle v njem.

Jeseni leta 1863 se je vrnil Jenko domov, da se pripravi za izkušnje, ki jih je nameraval delati v Gradcu. Pritrdil je hkrati tudi svoje pesmi za tisk, da bi si na ta način dobil potrebni denarni sredstev; po Levstikovem posredovanju je res dobil zanje založnika. Novembra 1864 so izšle Jenkove »Pesmi«, ki jih je bil poprej opilil še Levstik, ki so zbudile splošno pozornost. Jenkove prikupljive otožnosanjave in njegove domoljubne pesmi so prižale posebno mlademu pesniškemu naraščanju, ki je bil ves pod vplivom Jenkovim.

Leta 1867 je napravil že tretji izpit. V letih, ko je delal v odvetniški pisarni, je pesniško delo Jenkovo docela zaostalo. Zadnje pesmi v njegovi zbirki imajo letnico 1864. Kriva je bila temu tudi pesnikova bolehnost, ki ga je začela tretji posebnost v Kamniku vedno bolj in bolj. Ko se je leta 1869 preselil v Kranj, je bil že težko bolan, vneli so se mu bili možgani in 18. oktobra 1869 je umrl. Pokopan je na pokopališču v Kranju, kjer počiva tudi Prešeren. Na njegovem lepem spomeniku so vklesane njegove lastne besede:

»Ko jaz v gomili črni bom počival
in zelen mah poraste nad menoj,
veselih časov srečo bo užival,
imel bo jasne dneve narod moj.«

Praznik bratskega češkega in slovaškega naroda

Jutri praznujeta bratski češki in slovaški narod svoj državni praznik. Pred 30. leti sta se ta dva naroda osvobodila jarma avstroogrške monarhije in osnovala lastno državo.

Praznovanje tega praznika poteka danes brez dvoma pod bistveno drugačnimi pogoji kot v času pred drugo svetovno vojno. Poseben značaj češkoslovaškemu državnemu prazniku daje danes dejstvo, da je po usodni monakovski politiki in nemški okupaciji nova republika Češkoslovaška, osvobodjena po zaslugi sovjetske armade ter čeških in slovaških rodoljubov, v svojem notranje in zunanje političnem

nem življenju stopila na skupno pot številnih vzhodno evropskih držav, na pot utrjevanja miru in ljudske demokracije, na pot borbe proti imperialističnim naklepom tistih sil, ki so bile v preteklosti pobudniki in izvajalci monakovske politike, danes pa netilci nove vojne.

Pod vodstvom ljudske fronte, v kateri pripada vodilna vloga najmočnejši stranki — Komunistični partiji, je Češkoslovaška danes zavzela pomembno mesto med naprednimi državami. Da bi se zavarovala pred nevarnostjo morebitnega ponovnega nemškega napada, je Češkoslovaška sklenila vrsto mednarodnih pogodb o

Sovjetska zveza V BORBI IN DELU

Zato Ural že od nekdanj izročila iz svojih radodarnih rok orožje za uničevanje sovražnika. Zgodovini je znana Uralska orožarna! Ni se treba čuditi, da so se Nemcem cedile slinice po Uralu. Ural! Ural! To so bile sanje debelih nemških valptov, to so bile sanje nemških podjetnikov! »Ural! Ural!« To besedo so poželjivo izgovarjali nemški zelenci, ko so upirali oči po sovjetskih ravninah. — Ko so Sovjeti izgubili velika rudniška polja na jugu, predvsem v Donbasu, so preselili svojo glavno industrijo na Ural. Pogled vseh sovjetskih narodov je bil uprt v njihove rudnike in tovarne, saj tam je bilo mogoče videti up in srečo domovine.

In res! Še nikoli ni izšlo iz Uralskega pogorja toliko topov, tankov in letal kot v pretekli vojni. Neizčrpna shramba vojnega materiala je dajala venomer zadostne količine orožja za zmago nad Hitlerjevo Nemčijo. Dva in pol milijona delavcev je delalo z najmodernejšimi izkušnjami in največjo hitrostjo. Ni čuda, da je ob pogledu na tako delo zaklical neki delavec, ki je videl v peči zlatožareče jeklo: »Stalin, oče moj, saj to so topovi, saj to so granate, saj to je Hitlerjeva smrt!« Samo tovarne Magnitogorskega kombinata so dale v golih 20 dneh preko lastnega načrta še 1.000 ton surovega železa, 6.000 ton valjanega železa in 11.000 ton jekla.

Na Uralu pa ne izkoriščajo samo staro napravljeno ali preneseno industrijo. Dvigajo se nova podjetja, nove tovarne, ki postajajo dika in ponos sovjetskih narodov, ker so bile kot posebni čudeži zgrajeni med težko domovinsko vojno. Ta podjetja in te tovarne so postale simbol delovnih naporov sovjetskega zaledja.

Kot poseben primer v mojstrstvu in delu je veljal v vsej Sovjetski zvezi plavž v Magnitogorsku, ki je bil dogotovljen 29. decembra 1943. leta. Ta dan je vsa Sovjetska zveza praznovala velik praznik. Kolikšen pomen so pripisovali temu

čudežu delavnosti in moderne tehnike, dokazuje Stalinova brzotjavka, v kateri je poudarjal veliko zmago v produkcijski bitki sovjetskih narodov. Po svoji velikosti in kapaciteti je plavž tako ogromna stvar, da proizvaja več litiga železa kot so ga proizvajali predvojni plavži na Uralu vsi skupaj. Že samo to dejstvo je bilo dovolj za slavje v Sovjetski zvezi. A ta plavž je čisto nekaj posebnega! Bil je zgrajen v rekordnem času šestih mesecev in izgotovljen pred določenim rokom. Prav to pa velja vsemu svetu za dokaz, da se v Sovjetski zvezi gradi in da se vse dviga kljub temu, da je vojna porabila veliko sovjetskega ljudstva in povzročila ogromno izdatkov.

Spomladi 1944. leta so na Uralu inženirsko-tehnični oddelki slavili še eno zmago. Izročili so v obrat veliki Besemerski konventor, iz katerega je bilo pridobljeno že prvo jeklo. Ta zmaga je bila silno pomembna. Čas za pridobivanje jekla iz Besemerskega konventorja je bil znatno krajši, kot pri Martinovi peči. V Martinovi peči je bil čas pridobivanja raztegnjen na 7 do 8 ur, v Besemerskem konventorju (železni ponvi, v kateri se topi železna ruda) pa je bila ista količina storjena v 30 minutah.

V Čeljabinsku se je industrija silno dvignila. Kovinsko podjetje je dobilo nov oddelek za zlivanje jekla na električni pogon, kakršnega še ni bilo v Evropi. Istočasno je pričel obratovati plavž in hkrati s temi zmagami v industriji so slavili montažo novega gigantskega turbo-generatorja z zmogljivostjo 100.000 kw.

V Taškentu je bila izročena v obrat nova Martinova peč, ki je marca 1944. leta dala prvo jeklo. Novo Martinovo peč so delavcem pomagale graditi roke domačinov. H gradbenim delom je prišlo na tisoče kolhoznikov in kljub mrazu in ledenemu vetru ni niti za trenutek nehala naporno delo! (Dalje)

prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči. Take pogodbe med Češkoslovaško na eni strani in med Sovjetsko zvezo, Poljsko, Jugoslavijo in drugimi državami ljudske demokracije na drugi strani, ki so vse dosledno v duhu načel Ustanovne listine Združenih narodov, predstavljajo graniten steber miru in varnosti v Evropi. Na sodelovanju s Sovjetsko zvezo, slovaškimi državami in drugimi državami ljudske demokracije, kar ni samo v inte-

resu češkega in slovaškega naroda, ampak tudi v interesu vseh miroljubnih sil sveta, sloni danes temelj češkoslovaške zunanje politike.

V notranje političnem življenju Češkoslovaške vidimo resne napore, da se pripravi in izgradi pot v socializem. Uspehi pri izvajanju dveletnega plana in priprava širokopoteznega petletnega načrta so jamstvo, da se bo Ljudska fronta še bolj utrdila in dosegla še večjo enot. ljudstva.

PREŽIHOV VORANC:

NAŠI MEJNIKI

Župan se je vrnil v hišo in ga ni bilo ven. Potem je Vester videl, kako je župan izstopil pri izhodu na trg, oblečen v svojo dolgo suknjo, v rokah je držal velik kovčeg. Za njim je prišel hlapec, ki je v vsaki roki nosil po en kovčeg. Oba sta začela iti po cesti, ki je šla proti postaji. Toda ko sta bila pri mostu čez reko, je na postaji zažvižgal vlak in potem je Vester videl, kako se je župan ves obupan zagnal proti postaji, mahal in vpil gredoč, toda vlak je že sopihal iz postaje in vozil proti dokini na jug, kjer se je kmalu skrila za ovinkom. Čez nekaj časa se je vrnil v trg in, ko je stopil na dvorišče, je zagnal kovčeg od sebe in na ves glas zavpil:

»Ne grem nikamor, naj napravijo z mano, kar hočejo!«

Potem se je vrnil še hlapec s kovčegi, nato pa je županova hiša ostala tiha, izumrla.

Vester ni vedel, kaj vse to pomeni. Oče in mati sta se zadnji čas pogovarjala, da bo zdaj tudi pri nas vojska in da bo zdaj vse drugače. Niti župana, niti žandarjev in niti učitelja Vester ni imel rad, posebno

učitelja je imel na piki, ker je imel nanj še slabe spomine iz šolskih let. Vendar se mu je zdaj vse zdelo nekako čudno in hladno. Doli na trgu se je kmalu potem, ko so odšli žandarji proti postaji, pojavila neka ženska in se začela na ves glas dreti:

»Zdaj so ti hudiči šli, zdaj bomo mi živali. Drugi bodo pa še videli! Heil Hitler!«

Vedno več ljudi je prihajalo iz hiš na prostrani trg, ki so se strastno pogovarjali, grozili s pestmi proti raznim hišam, potem pa spet tekali narazen in vpili. Kaj so vpili, Vester ni mogel razumeti, edino kar je razumel, so bili neprestani, vedno pogostejši kriki:

»Heil Hitler!«

Potem je nekdo zakričal:

»Že gredo, naši že gredo!«

Vsi ljudje, ki so bili zbrani na trgu, so se ozrli proti zapadu, od koder je vodila v trg velika cesta, ki je šla potem dalje ob Dravi proti vzhodu. Kolikor je bilo mogoče pregledati cesto, kamor so zrl tržani, je bila popolnoma prazna. Niti voza, niti človeka ni bilo zapaziti, kakor daleč je segalo oko. Nenadoma se je Vestru zdelo,

da sliši tam daleč na zapadu, kjer se je cesta skrila za ovinek, pokati puške. Streljanje je bilo vedno hujše. Sedaj je postalo zanimivo. Od zapada so še odmevali strelji pušk, ko so se v daljavi pokazali vojaki, ki so bežali kar čez polje proti trgu. Bilo jih je veliko, toda cvrli so jo proti trgu z neznansko hitrico. Ko so prvi prihiteli v trg, so ljudje, ki so bili tam zbrani, izginili po hišah in Vester je čul loputanje z vrati. Vojaki, ki so obstali sami na praznem trgu, se niso obirali, temveč so drli po cesti proti mostu, ki je vodil čez reko pod trgov. Neki vojak je v bregu ustrelil proti hiši pekoveškega mojstra, kjer je že vihrala zastava s čudnim križem. Kmalu potem so pridirjali še zadnji vojaki od zapada in vsi so izginili čez most. Ko je bil zadnji vojak onkraj mostu, so se tržani spet vsuli iz svojih hiš in drli na trg. Iz večine hiš so začele moleti zastave s čudnim, skrivljenim križem na sredi. Takrat, ko je bil že ves trg pokonci in poln ljudi, je v trenutku strašna detonacija presekala trški šunder. Pod dolgim mostom se je pokazal rahel dim in potem se je most začel zibati in nenadoma sta se oba oboka zrušila v Dravo. Teja eksploziji je kmalu nato sledila še druga takinja in tedaj se je podrl tudi železniški most v Dravo. Voda je brizgnila visoko.

potem pa je spet mirno nadaljevala svojo večno pot proti vzhodu.

Pri teh eksplozijah so ljudje na trgu spet začeli bežati na vse strani, toda le za kratek čas. Kmalu so se spet zbrali in začeli besno kričati ter se v diru pogнали proti zapadu trga, od koder je prihajala velika cesta, po kateri so še malo prej dirjali vojaki. Sedaj ta cesta ni bila več tako prazna. Po njej so dirjali proti trgu motorji, s katerih so gredoč streljali. Naposled so pridirjali do trga trije motorji tesno drug za drugim in, ko so se približali prvim hišam ob cesti, so začeli počasneje voziti. Tretja hiša ob cesti je bila kovaškega mojstra. Ko so pridiržili do nje, se je iz drugega nadstropja pokazala velika zastava z istim skrivljenim križem, v tem hipu pa je planila iz hiše ženska z velikim šopom rož, vrgla rože motociklistu v naročje, potem pa sama skočila k vozniku in ga dolgo objemala in poljubovala. Vester je vse na tanko videl. To je bila kovačeva hči. (Dalje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Frano Petek, Velikovec. Glavni urednik: Dr. Franc Zwitter, odgovorni urednik: Franc Ogris, oba Celovec, Salmstraße 6. Uprava: Celovec, Volkermarkter Straße 21. Dopolni se naj pošiljajo na naslov: Celovec (Klagenfurt), Postamt 1., Postschloßbach 272. Tisk: »Kärntner Volkswerk« G. m. b. H., Klagenfurt, 10. Oktober-Straße 7.